

Приказ

УДК: 271.222(497.11)-722.51-36:929 СЛВА, СВЕТИ(049.32)

DOI: 10.5937/zrffp56-63581

ЛИК СВЕТОГА СЛВЕ У ИСТРАЖИВАЊИМА СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ И КУЛТУРЕ

(ДРАГИША БОЈОВИЋ, СВЕТИ СЛВА У СРПСКОЈ КЊИЖЕВНОСТИ
И КУЛТУРИ, ДРУГО ИЗДАЊЕ, БЕОГРАД: СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК,
2024, 272 СТР.)

Тамара Д. ОРЛОВИЋ¹

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици
Филозофски факултет
Косовска Митровица (Србија)

---

¹ orlovic.tamara20@gmail.com

Примљен: 18. 12. 2025.

Прихваћен: 25. 3. 2026.

ЛИК СВЕТОГА САВЕ У ИСТРАЖИВАЊИМА СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ И КУЛТУРЕ

У издању Службеног гласника објављено је 2024. године друго издање монографије *Свети Сава у српској књижевности и култури* Драгише Бојовића. Ова монографија представља значајан допринос не само ауторовом дугогодишњем књижевно-научном раду већ и ширем пољу књижевности. Аутор, ослањајући се на темељна истраживања и аналитички приступ, успева да осветли нове домене у изучавању личности и дела Светог Саве, проширујући читаочево разумевање његовог духовног, културног и књижевног наслеђа. Ова монографија стога има двоструку вредност – она надограђује и заокружује истраживачки опус Драгише Бојовића, а истовремено пружа читаоцу поуздан и продубљен увид у сложене аспекте и интригантне теме о првом српском архиепископу.

Аутор своје дело обликује нудећи читаоцима шири културни контекст, у оквиру којег се сусрећу и значајна имена српске науке и културе, попут Михајла Пупина, Григорија Божовића, Јустина Поповића, Милана Кашанина, Васка Попе и др. Та интертекстуална мрежа не само да продубљује разумевање представљених тема већ и поставља Светог Саву у динамичан простор духовних, књижевних и историјских утицаја који су обликовали српску културну традицију.

Монографија се састоји од 272 стране стандардног формата, од којих 243 чини основни текст. Поред „Предговора” и дела „Извори и литература”, уз део „О аутору”, књига је подељена на три целине. Прва целина обухвата петнаест поглавља, друга три, а трећа седам. Осим научних студија, у монографији су представљени краћи текстови, углавном беседе и есеји. Поред списка литературе, посебно се истиче ауторова оригиналност у тумачењу и појашњењу књижевних термина, као и то што аутор настоји да при изучавању дела Светог Саве укључи више дисциплина. Монографија нас подстиче ка томе да нашу радозналост усмеримо ка детаљима који нам до сада нису били довољно познати.

Већ на самом почетку, аутор кроз наслов „Шта је написао Свети Сава” указује на то да је Савин опус био далеко обимнији од онога што је дошло до нас и онога што је сачувано. Аутор нас подсећа на његова најзначајнија дела као што су: *Посланица родитељима из Светиој Пантелејмона*, *Посланица*

Стефану Немањи, Прва посланица браћу Стефану, Друга посланица браћу Стефану, Посланица ка великоме чудотворцу, живоме и после смрти, дојоносном Симеону, Трећа посланица браћу Стефану, Посланица њаји велике Римске државе, Посланица охридском архиепископу Димитрију Хоматијану, Прва сјуденичка беседа, Друга сјуденичка беседа, Жичка беседа изабраним њасирима, Жичка беседа о њравој вери, Жичка беседа о њоучавању ученика, Жичка беседа ка освећеним епископима, Беседа о Светој Тројици, Слово о љубави, Благодарна мољтва за цара Калојана, Завештање сабору ошачаства своја, Предсмртно завештање Светога Саве, Сјиси о Светом Симеону, Похвала Светом Симеону, Тийици, Синодик њравославља, Номоканунац и Светај слова Светога Саве.

Аутор истиче да ће се анализом ових текстова допринети разрешењу различитих дилема, међу којима се као најважније издваја питање ауторства. Монографија представља покушај реконструкције Савиног целокупног дела, а наслови дати у првом поглављу позивају нас на откривање загонетке која се крије између његових редова. На пример, наслов „Зашто је плакао Свети Сава?“ није само питање већ представља увод у дубље промишљање о животу, страдању и духовној борби великог светитеља. Аутор жели да нас кроз наслове води у анализу кроз сложену мрежу историјских, духовних и књижевних слојева Савиног лика, те, према томе, питања која аутор поставља нису само реторичка већ нас изазивају да дубље промислимо о значају Светог Саве за српску културу и идентитет.

У завршном делу првог поглавља, Драгиша Бојовић се окреће каснијим вековима и начинима на које је Савин лик био доживљаван, преображаван и тумачен. Ту се издвајају теме о Савином помирењу завађене браће, улози у житијској књижевности, утицају у руским манастирима, али и рефлексивама потоњих српских књижевника, међу којима посебно место заузимају Григорије Божовић и Милан Кашанин.

Жеља аутора је да у другом делу књиге нагласи потребу за систематским изучавањем Савиних дела и његових идеја, као и да промовише критички однос према појединим питањима. Драгиша Бојовић у уводном поглављу поставља темељно питање савременог академског тренутка: Зашто светосавске студије? Истиче да светосавске студије нису само поље средњовековних истраживања већ да представљају интердисциплинарну сферу која повезује теологију, књижевност, историју и уметност. Друго поглавље бави се анализом начина на који су научне и културне институције реаговале на један од великих јубилеја Српске православне цркве.

У последњем поглављу другог дела аутор отвара једно од најважнијих питања, проблем савременог „духа кривотарења“ и брани став да је против таквих искривљавања најбоље борити се кроз књижевност, јер књижевност чува аутентичне, слојевите и историјске слике прошлости.

Последњи део књиге бави се дубљим духовним и културним слојевима Савиног наслеђа, полазећи од његовог међусловенског језика и начина на који је тај језик обликовао српску писменост. Драгиша Бојовић анализира однос Светог Саве са његовим најближим историјским сродницима, показујући да се духовни и државни темељи Србије граде управо кроз њихову заједничку мисију. Посебан значај имају анализе везе Светог Саве са Михајлом Пупином и Николом Теслом, које показују да се Савино наслеђе огледа и у области модерне науке.

Монографију *Свети Сава у српској књижевности и култури* Драгише Бојовића одликују оригиналност, иновативност, систематичност и јасноћа у приказивању. Она представља драгоцен и темељан допринос разумевању места и значаја Светог Саве у националној свести, духовном наслеђу и културном стваралаштву. Аутор кроз анализу књижевних дела, историјских извора и културних процеса показује да личност Светог Саве није само историјска појава већ да је трајни симбол идентитета, моралних вредности и просветитељске мисије. Ова монографија корисна је јер омогућава читаоцу да сагледа како се лик Светог Саве обликовао и одржао у српској књижевности кроз векове – од средњовековног до модерног доба. Због широког приступа, књига је драгоцене не само студентима већ и онима који желе да дубље разумеју улогу Светог Саве у формирању српске културе. Драгиша Бојовић је овом монографијом желео да подстакне на промишљање о сопственим коренима, вредностима и духовним основама нашег народа. Управо у томе лежи њена трајна вредност и значај.

Овај чланак је објављен и дистрибуира се под лиценцом *Creative Commons ауторство-некомерцијално 4.0 међународна* (CC BY-NC 4.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

This paper is published and distributed under the terms and conditions of the *Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International* license (CC BY-NC 4.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).